



PERIÓDICH INDEPENDENT, REGIONALISTA,  
de Literatura, Art, Montepíes, Varietats,  
Noticias y Anuncis

Direcció: MUNTANER, 112, 4.<sup>ta</sup> - 1.<sup>a</sup> — Administració: TALLERS, 45, 1.<sup>a</sup>

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 céntims.—ATRASSAT, 15

Avuy donem per folletí 12 planas de la comedia catalana en un acte

## LA GRAN RIFADA

## FATAL CONSTELACIÓ

Un molt amich nostre 'ns deya, que qui no juga may á la rifa és un tonto; pero qui s' hi encapritxa y hi aboca tot lo que t' és un boig.

Aquets dos extrems trobem aplicables á lo que passa ab nostras cansons populars, de un quant temps á aquesta part.

Era l' any 1866 que nostre inolvidable amich lo reputadíssim poeta catalá, infatigable propagandista de las bellas de nostre terra, en Francesch Pelay Briz, en companyia de 'l no menos conegut, reputat y aplaudit mestre compositor en Candido Candi, publicaren lo primer tomo de *Cansons de la terra*, colecció de cants populars catalans; publicació que tant cridá la atenció a 'ls literats, a 'ls filòlechs com a 'ls músichs, per son profundo estudi fet, per l' un en busca de 'l origen de la poesia popular, la época de son floreixement y esplendor, motius de sa decadencia y exposició d' elements que hi contribuïren; y per part de 'l altre estudiant las melodías en son aspecte conceptiu, original, analisant los tochs típics, cardinals, las modulacions y cadencias que forman la essencia característica de nostra personalitat històrica, retratant en sos cants l' expressió d' un ánima sancers, verge de ideas que la malejan y de sentiments que la aniquilan y matan, ánima que en Déu créu, d' Ell espera y en Ell confia; descubrint en sas cansons lo refinament de l' amor en lo mes pur concepte de la paraula, amor sempre ideal, lluny de 'ls embats passionals que nostre enteniment descomponen y que nostres nervis tensionan.

Sentiment en que nostre poble hi ha condensat l' amor á la familia, á la llibertat, á la patria, cantant

sempre á sa manera sobria y nervuda la sagrada trilogía de *Fides, Patria y Amor*.

Y aquest previ treball, concienzut, minuciós, inquisitorial per adquirir detalls d' un tot, punts d' una ratlla, nota d' un tó determinat, lo feren los senyors citats Candi y Briz per deixar satisfeta sa conciencia a l' considerar l' inmensa importancia de l' obra que per primera volta s' anaba á publicar en Espanya.

Las edicions de cants populars espanyols de Inzenega, Ocon, Nuñez-Robles y altres, han sigut posteriors á la publicació catalana.

Y per haverho fet com ho feren los dos citats senyors, tingué aquell la inmensa ressonancia masical y literaria de 'ls intel·ligents y la mes complerta acceptació per part de 'l públich. De tal manera, que a 'ls pochos días de sa aparició la edició quedá agotada.

Donchs, si 'ls Srs. Briz y Candi a l' portar á cap la, per nosaltres músichs y catalanistas, meritoria empresa de publicar, armonisats, nostres cants ho feren previ estudi meditat, minuciós, concienzut, ¿han fet lo mateix tots aquells que de nostras cansons s' han ocupat?

Resultament diem que no.

Estem sufrint una verdadera y fatal constelació d' artícidias que sens escrúpuls y miraments, bastarden los principals punts sobre 'ls quals s' assenta la ciencia musical que ha de revestir d' artísticas y gallardas formas las conceptivas é ideals creacions de 'l musich-poeta.

Creuen que n' hi ha prou ab haver fullejat la formació de 'ls acords, algunas vegadas de un modo incorrecte, per créure's ab suficients forsas pera tractar de lo mes difícil, de lo mes compromès pe'l músich compositor.

Lo precedent apuntat és nascut per haver vist en un periódich *modernista* y en sa plana central publicada la cansó popular, titulada: *La filla de 'l marwan*.

Son autor—qual nom no volem citar per mes que dintre 'l mateix periódich li diuen sos companys *eminente compositor*—no ha estudiat la índole de nostras cansons en general y menys la que deixem citada en particular.



Ha haverlo fèt, haguera vist que aquell acompanyament de *tiruliru* és impropï per empalmar en una melodia reposada, sentida, saturada de cert ayre de tristesa, sens modulacions enrevessadas que sonin mal a l'òido y que distreguin l'atenció per seguir 'l fil de sa preciosa lletra; sens intervals que alterin la simplicitat de 'l sèn tò general y tenint marcadissims los necessaris acords per sa armonisació apropiada.

Aquell acompanyament, estem segurs, ha nascut en lo piano: no és resultancia de 'l estudi.

Y si passa això respecte l'idea general que desfigura una de las mes bellas cançons nostras, ¿qué direm de sa armonisació? ¿Es acceptable baix lo punt de vista científich? Allò és modernisme pur. No és possible buscar una rahonable classificació d'acords.

Per ésser compositor d'aquesta classe basta y sobra un piano mal afinat.

Fins en març 'l temps l' *eminent compositor*, se presenta modernista.

¿Saben nostres lectors músichs com ho fa?

Donchs, posant la paraula «*Tranquil*».

Hem buscat aquest temps en lo diccionari de música de 'n Soulier, 'l mes bo que coneixem, y no l'hem trobat.

No renunciem á véurer en alguna obra musical modernista la paraula *Largo*, substituïda per la de *Galvana*.

Y la fatal constelació s'anirà engroixint si no s'hi posa coto portant á 'l camp de la lírica catalana lo descredít, lo desmérit de sa valsa y 'l ridícul en las cosas mes serias per 'l art y per 'la patria.

A. DE LA FLORIDA

## Estirenos catalans

**Romea.**—*Angela*, drama en tres actes, de D. JOSEPH NOGUÉ.

Aquesta nova producció resulta un conjunt d'escenas en las quals impera 'l convencionalisme per obtenir efectes teatrals. Això dona per resultat que hi ha molta part novelesca y que 'ls personatjes en general no encarnan ab la realitat.

Per altra part, l'autor no ha aprofitat totes las situacions que podian servirli per desenvolupar be l'argument. A pesar de això, en *Angela* s'hi deixan véurer bonas disposicions pera que l'autor, si estudia be 'ls assumptos, produheixi altrás obras que encaixin á l'efecte escenich la vritat necessaria per donárlshi tota la verossimilitut escénica.

Lo diálech es natural y ab ell quedan amenisadas la major part de las escenas, havent contribuït á que las mes culminants fossin aplaudidas.

També contribuï a l'èxit un acertat desmeny, degut a'l talent y a 'ls esforços de las Sras. Mena, Monner, Clemente y Delhom y Srs. Borrás, Soler, Fuentes y Santolaria—J.

## Revista teatral

**Principal.**—La inauguració s'ha efectuat de una manera inusitada. La companyia s'havia anunciat sense bombo; 'ls noms de 'ls artistes, salvo algún, eran desconeguts de 'l públich y no venian precedits de fama: las circunstancias no 'ls favorian perque era inevitable la comparació ab los mes aplaudits y apreciats de 'l teatro catalá que en aquell escenari havian sentat ab gloria, durant la temporada anterior, lo pabelló de la escena regional. Los espectadors estaban recelosos, y la funció, tal com va anar, va sèr causa de que fessin un descubri-

ment y de que rebessin una sorpresa agradable. Descubriren un nou planter de artistas; consistint la sorpresa en contemplar com nostre teatro no ha de morir pas per falta de actors que interpretin bè las produccions.

En efecte, la comedia *D. Gonzalo ó L'orgull de l'gech* va sèr desempenyada magistralment, podentho assegurar aixís, perque és la pura vritat. En lo transcurs de 'l primer acte l'auditori estigué atent y reservat, com per ferse càrrech de las condiciones artísticas de 'ls executants. Va celebrar alguns de 'ls xistes, aplaudint un *mutis* de Bieló (Sr. Borrás, Jaume) y expansionantse ab los Srs. Bonaplata y Salvat, abdos artistes coneguts, l'un per son mérit ab que s'ha conquistat just renom y l'altre per las qualitats manifestadas l'any passat, guanyantse general aplauso. A 'l final de l'acte 's va rompre 'l glas ab un aplauso.

Vingué 'l segon, y ja regnaren corrents de simpatia, traduhintse aquèsta en la continua satisfacció de 'ls espectadors, en la manera de celebrar tots los xistes y apreciar los mes petits detalls d'execució y en la insistencia ab que va cridar á escena, á 'l final, no sols á 'ls actors, sino á l'autor de l'obra D. Albert Llanas. L'èxit ja era un fet. S'havia lograt un triunfo: 'l públich havia fèt ja 'l descubrimet: la companyia y la comedia agradaren de debò.

Mès va satisfer 'l ters, tant per sèr lo mes important, com per la naturalitat y acert en lo desmenyo. En algunas escenas la ilusió 's confonia ab la realitat; los nous personatjes *D. Rafel* (Sr. Nieto) y *D. Manuel* (senyor Rojas) van deixar véurer dos acabats artistes, y las combinacions de conjunt estaban tan ben ensajadas, que la escena era retrato exacte de lo que és lo despaig de un advocat. No va passar res desapercbut y á l'acabar, los aplausos expontáneos y entusiastas coronaren lo treball de 'ls actors y actrius que debutaban y 'l valor indiscutible de la comedia de 'l Sr. Llanas, qui tingué de presentarse quatre voltes junt ab la companyia per correspondre á las demostracions de la concurrencia, verament satisfeta de la representació.

¿Hem de parlar de las qualitats de 'ls intérpretes? Dit queda que van treballar bè: basta ara consignar que són las Sras. Morera, Caparó y Guitart y 'ls Srs. Bonaplata, Olivé, Borrás, Salvat, Nieto, Rojas, Espinosa y Bonnin.

—En la obra *Tambien la gente del pueblo...* va lluirse molt lo Sr. Salvat, ben secundat pe 'l Sr. Manso, y *De 'l foch á las brasas* entretingué agradablement.

—Diumenje ab lo drama *Maria Rosa* van debutar la Sra. Parreño y 'l Sr. Piera, que fóren aplaudits junts ab los demès artistes, si bè aquesta concepció de 'l senyor Guimerá no sembla apropiada á la concurrencia.

—Lo debut de la Srta. Domus y Sra. Mallí, tingué lloch dimars, ab lo preciós boceto dramátich de D. Modest Urgell *Lluny de 'ls ulls aprop de 'l cor*, qual desmenyo acreditá de excelent á la companyia, mereixent especial menció la Srta. Domus, que val molt, las senyoras Parreño y Mallí y 'ls Srs. Bonaplata y Salvat, encarregats de 'ls papers de mes relleu.

La bonica pessa *Los monigotes* sigué un triunfo escénich per la Srta. Domus y 'l Sr. Salvat, donant á conèixer á la Srta. Alamo que va secundarlos bè.

No sabem qui dirigeix la escena, puig no ho hem vist anunciat; mes siga qui siga, la direcció és bona.

La empresa, ab los artistes contractats, té valiosos elements per la temporada. ¿Logrará, com mereix, lo favor de 'l públich? Si—com pót pensarse—'ls utiliza bè donántlosli la importancia merescuda, creyem que sí; pero de totas maneres, per l'acert que ha tingut en formar la companyia se li ha de donar la mes coral felicitació.



tació que de veras li enviem per nostra part desde las columnas de nostre periódich.—Jo.

**Circo Barcelonés.**—La empresa Zubielqui continúa fentse acreedora a'l favor que li concedeixen los habituals concurrents á aquet teatro. Entre 'l treball de la companyia dramática y las pantomimas per la *troupe* Adams, ha lograt donarli animació.

*El último de su raza* y *Los pilletes*, han atret gran auditori que no ha escatimat los aplausos á la Sra. Panadés y a 'ls Srs. Labastida, Serraclará, Casals, Molgosa, Vila, etc.

En vista de l' éxit hi ha funció cada tarde, representantse pessas catalanas avants de 'l treball mimich de 'ls Adams

**Ambugú Barcelonés.**—Vensudas las dificultats que havían ocurregut, dissapte va comensar sas funcions la companyia de la Sra. Ferrer, estrenantse ab lo drama *El Padre Juanico*, regularment desempenyat y sobressurtint la mencionada primera dama y l' intelligent galán D. Arturo Parera.

Las funcions de diumenje van atreuer bastanta concurrència, á la tarde ab *Carlos II el Hechizado* y a'l vespre ab *Locura de amor*, producció en qual desempenyo 's distingeixen 'l citat galán y dama, 'l jove actor don Emili Perelló y 'ls Srs. Muñoz, Olivar y altres parts principals.

**Lírich.**—Diumenje passat se representá *Dinorah*, fent la protagonista l' aplaudida tiple Srta. Barrientos.

En sa execució tingué espays dptosos, especialment en lo wals de la *sombra*.

Lo Sr Barba en lo paper de Noël estigué desastrós. A'l pensarhi 'ns venen atachs d' epilepsia.

L' afortunat sigué 'l tenor Sr. Gomis que 's defensá dintre 'l seu terreno y sigué aplaudit.

Los coros, mal.

Un consell a'l senyor director d' orquesta.

Quant llogui 'ls trompas, llogui 'ls afinats.

Lo públich que éra numerós, surtí verdaderament *satisfet*.—MATHEU.

**Novedats.**—Paulatinament la columna mercurial artística d' aquest teatro va baixant d' una manera espantosa. Y per això encara hi figura en los anuncis lo retumbant calificatiu de *primissimo cartello*.

Com déyam en nostra passada revista, 's va representá *Ernani* y allò éra 'l *disloque*: ningú s' entenía; éra país conquistat.

Ultimament tingué lloch lo benefici de 'l Sr. Blanxart, fent *Rigoletto* y vingué el *acabóse*.

Lo Sr. Giannini tingué que retirarse de la escena y sustituhirlo 'l tenor Sr. Ribas alumno de las cátedras de 'l Liceo, que no havia treballat en cap de nostres teatros en funcions públicas; pero que figuraba entre 'ls tenors de *primissimo cartello*.

Resultat: que de 'l desfet temporal sols se 'n salvá 'l Sr. Blanxart que fou estrepitosament aplaudit per la numerosa concurrència que de gom á gom omplia 'l teatro. Fins la Sra. Huguet participá de 'l general desdeny.

Lo beneficiat, pera compláure á 'l públich, cantá dos cansonetas, acompanyadas a'l piano pe 'l Mtre. Goula, la una catalana de nostre amich y company Borrás de Palau.

**Eldorado.**—Ha passat la dezena sens cap novedat.

Las obras ja conegudas de 'l públich atreuen cada nit concurrència numerosa, que aplaudeix la perfecta execució que s' hi dona.—A. DE LA FLORIDA.

## LLEY ETERNA (\*)

Eixa igualtat de 'ls homens oblidada,  
l' única certa es, la mes probada.  
(Pensament d' un malalt.)

Prop las arrels de clivellada alzina  
Vegí esclatar un llir...  
Llir, que marcintse prest, caurá en las ayguas  
Murmurantes de 'l riu.

L' alzina corpulenta que fá sigles  
En aytal lloch s' arrapa, encara viu;  
Mes com la planta que á sa sombra ostenta,  
Odorífera flor, ha de finir.

Sas arrels se veurán arreballadas  
Pe 'l torb furient ó pel pagés humil,  
Que en rigorós iveru cercará llenya  
Per' calentar sos fills.

Es una eterna llei que en la Natura,  
Tot lo que t'è principi tinga fi.

JOSEP CORTILS Y VIETA.

## Secció de'l Pirotécnic

Modernista val tant com antiquat, y com més antiquat mes modernista s' és.

Los modernistas *teatrichs* així ho entenen també.

Y han volgut probarho.

Han escullit per lloch lo Laberinto.

Deuen saberne las trasqueras, puig van entrarhi y no s' hi van pérdrer.

A 'l contrari, s' hi van trobar bè.

No fa gayres días, no: dilluns de l' altra setmana.

Van convertirlo en un paradís terrenal.

No 'n vulgueu mes de luxo.

Y de senyoras y senyors.

Y de animals.

¡Eyl això ho dich perque casi tots hi van anar en cotje de dos caballs.

¡Y que bè s' hi estabal

Van fer comedia.

Millor dit, tragedia.

A estil de las edats prehistóricas.

Això és: á 'l mitj de la selva.

Lo teatro éra la Natura.

La llum, lo Rey de 'ls astres.

Lo vent, lo de l' espay.

L' escenari, la verda pradera.

L' assumpto de l' obra de *in illo tempora*.

Una tragedia grega: *Ifigenia*.

No 'm convencen á mí aquets teatros, perque són mas sa naturals y no s' hi gasta pirotecnia, ni llum Drumont.

Y á 'l públich tampoch l' han de convèncer, puig pot agafarhi una pulmonía.

No sempre fa las tardes com la de 'l dilluns de l' altra setmana.

Semblaba voler recrearse ab l' espectacle.

¡Quin temps mes excelent!

Jo també hi éra.

Y si critico la idea, no critico l' obra que denota 'l talent de D. Joan Maragall, y 'l de 'n Gual y 'ls seus companys de *modernisme*.

¡Llástima que 'l dediquin á fer comedias en aquella forma primitiva!

Allò seria propi de 'l temps de Adán y Eva.

Y 'ls organísadors han de entendrer que 'ls temps han cambiat molt.

¡Déixinse, donchs, de jardins y laberintos, y pensin en las taulas de 'l teatro per' fer las comedias.

Així aquestas lluhirán... y jo, si hi ha fochs, m' hi guanyaré la vida.

S' entén, si m' avisan: ja saben que 'ls serviré, que no en vá sóch

LO POLVORISTA:

(\*) A questa poesia és la última que va escriure lo malaguanyat catalanista D. Joseph Cortils y Vieta quant ja se sentia ferit per la malaltia que li ha ocasionat la mort.



## Secció de Montepíos

**Montepío Catalá.**—Habiendo fallecido el asociado D. Joaquín Espinet, se hace público para que sus herederos puedan presentar los documentos justificativos de su derecho á percibir lo que les corresponde en virtud del art. 54 de los Estatutos, y á fin de que la Junta de Gobierno, en su próxima reunión, pueda acordar lo que proceda.

Barcelona 19 Octubre 1898.—*El Presidente*, José María Pous.

Diumenge 23, á las 10 de 'l dematí, 's reuniran varias Juntas directivas de germandats ab la de *El Amparo moderno* en lo local de 'l carrer de 'l Pi, 5 según, per tractar d' assumptos interessants relacionats ab *La Unión defensora del Socorro mutuo*.

—A propòsit de aqueixa Associació general, sabem que tè en estudi un projecte per establir una secció de socorro per' accidents de 'l treball y un' altre per' la adquisició de ninxos á fi de que 'ls associats, per pobres que sigan, no hagin de ser enterrats en la fossa comú.

Tambè treballa en los preparatius de 'l Congrés general de Auxili mutuo que disposa per' la próxima primavera.

## Saló de descans

—Diumenge tindrà lloch en lo teatro Lírich, la presentació de la tiple lleujera Srta. Dolores Arroyo, ab la ópera *Lucia de Lammermor*.

Per noticias que tenim per certas, podem assegurar será un verdader aconeximent teatral.

Prometem parlarne.

—A París en lo teatro de la Opera Cómica, ha acordat la Junta de Govern erijir en lo vestíbul un artístich monument per' honrar la memoria de 'l malaguanyat compositor Georges Bizet.

En representació de sas obras hi figurará una *maja* simbolisant Espanya y plorant per' aquell que ab son geni 'l immortalisá.

—La Societat Filarmónica que dirigeix Mr. Crikboom donará una serie de concerts en lo teatro Lírich.

Per' tal objecte vindrá 'l reputat director d' orquesta Mr. Vincent d'Indy que a' mateix temps se donará á conèixer com á pianista en algún concert escrit per' eix instrument y orquesta.

Bon comens d' any pe 'ls amateurs.

—La companyia de 'l teatro de Sans ha comensat be la temporada. La dirigeix, com tenim dit, lo primer galán Sr. Tressols, y ademès ne forman part las Sras. Puchol, Muntal y Tressols, y 'ls Srs. Murxuach, Guardia, Comas, Roca y alguns altres, que han debutat ab lo drama *Luchar contra la razón* y la pessa catalana *Endavant las atxas*; 'sent las dos obras ben ensajadas y obteninhi aplausos en especial la Sra. Peuhol y 'l director senyor Tressols.

—Los individuos que forman avuy la Junta Directiva de 'l *Centro Artístico Recreativo* s' han reunit fa pochs días per' tractar de donar cumpliment á l' acort de la darrera Junta General extraordinaria celebrada, y han resolt convocar un' altra reunió general que tindrà lloch la setmana entrant, en la qual proposarán algunas soluciones encaminadas á la obtenció de 'ls fins laudables de 'l Centro.

—A últims de 'l actual se reunirá en Junta General 'l «Institut obrer graciense» per' posar en vigor los nous Estatuts.

Ja era hora.

—La companyia de 'l Sr. Pigrau ha marxat cap á Tarragona y funciona en aquell teatro. Com á primera dama hi ha la aplaudida Srta. Adelina Sala, y ademès la senyoretas Periu, Sra. Maiquez y Srta. Gassó, 'ls Srs. Guittart, Guillemany, Carnicero, Marcet y altres. Desitjem que hi fassin bona temporada.

—En la formació de la companyia de Gracia hi ha actors y aficionados. La dirigeix D. Jaume Martí y á mes hi ha la distingida dama D.<sup>a</sup> Virginia Perez, la dama jove do-

nya Elvira Boix, la Srta. Muns, l' aficionat D. Agustí Saumell, que senta plassa de actor, y alguns mes quals noms no se 'ns han facilitat. Van comensar ab *La muerte en los labios* y *Cap y cua*. Tambè hi ha 'l graciós senyor Ballera.

—Han de marxar a'l teatro Goula de S. Feliu de Guixols, los primers galáns D. Frederich García Parreño y D. Vicens Miquel, las damas Sras. Llorente y Antigas, la Sra. Huertas, 'ls actors D. Lluís Llibre, D. Eduardo Llorente, D. Ramón Barba, las damas joves Srtas. Vives y Marsal, etz., que han de treballarhi tot l' ivern. Es companyia que, á jutjar pe 'l talent de alguns de 'ls artistas, pót esperarse que obtindrà bonas entradas.

## SEÑORAS

con el uso diario de la legítima

## Agua de Barcelona

de José Domínguez, se obtiene

## JUVENTUD, HERMOSURA

y desaparición completa de pecas, señales de vi-ruela y demás manchas que afean vuestro cutis.

1, 1'50 y 2 pesetas botella

Tomando una docena, se rebajan 2 pesetas

DESPACHO: MENDIZÁBAL, 14, 1.º - 2.º

## Toalla FRINÈ



Son ús hermojeja 'l rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, contrau 'l poro de la epidermis y evita las tacas, borro y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tesoro per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l' escorbut.

Se ven en totas las perfumerías

## ARCHIVO LÍRICO-DRAMATICO

Y COPISTERÍA DE

## Francisco Pérez Pol

SE PROPORCIONAN ACTRICES Y ACTORES

Calle de Roig, núm. 24, entresuelo.—BARCELONA

## ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

## Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª —

## Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

## JUAN AYNE

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

~~~~~ Especialidad en pianos de alquiler. ~~~~~

Guitarras desde 5 pesetas.

Imp. Pujol y C.<sup>a</sup> - Tallers, 45.—Barcelona.